

Conceptuele vaagheid in wereldstedenonderzoek

AUTEUR RAFFAEL ARGIOIU

Het mondiale stedennetwerk staat in de academische wereld volop in de belangstelling, maar veel empirische gegevens zijn er niet over bekend. In zijn proefschrift probeert Ben Derudder dit stedennetwerk beter te begrijpen door enkele theoretische sleutelconcepten binnen het veld te evalueren aan de hand van secundair empirisch materiaal. Dit is een onconventionele methode. Het resultaat is een dik boek met veel informatie over mondiale stedennetwerken.

In zijn eerste hoofdstukken behandelt Derudder de drie belangrijkste stromingen in het onderzoeksveld: de benaderingen van Friedmann, Sassen en Scott. Vervolgens worden hun sleutelconcepten

wijze waarop het concept wordt geoperationaliseerd. Zo 'winnen' Parijs en Tokio het van Londen en New York als we de belangrijkheid meten aan de hand van vier zogenaamde centraliteitsmaten, maar zij verliezen wanneer we zouden meten op basis van connectiviteit. Daar voegt Derudder, voortbordurend op de connectiviteitsbenadering van Peter Taylor, dan ook nog een andere "vage clusteranalyse" aan toe en legt daarmee, naast Londen en New York op nummer één, een veel breder en dieper netwerk bloot.

In deel drie tracht Derudder de drie voornaamste empirische benaderingen toe te delen aan de drie belangrijkste sleutelconcepten in het wereldstedenonderzoek. Dat

jaar uit? En hoe belangrijk zijn de politieke en militaire dimensies in het wereldsteden-netwerk? De schrijver had wellicht veel van dergelijke vragen kunnen ondervangen door zijn werk te bouwen op een heldere wetenschappelijk methode die een systematische operationalisatie van vragen en begrippen ondersteunt. En dan is het toch wel jammer dat Derudders interesse om de wereld beter te begrijpen niet voorkomt uit de kritische toetsing van een theorie of empirische verwondering.

De grote meerwaarde van dit proefschrift schuilt echter in het feit dat het moet worden gezien als een literatuurstudie van belang. Als veelomvattend overzicht van recent wereldstedenonderzoek is het een ideaal naslagwerk voor eenieder die iets meer wil weten over wereldstedenonderzoek. Derudder overtuigt ons daarvan en biedt onderzoekers een omvangrijk kader waarbinnen of waarop een nieuwe studie kan worden aangevangen. Daarnaast toont hij eigenzinnigheid en moed om, tegen allerlei ongeschreven regels in, in zijn wetenschappelijke proeve al direct voor het Magnum Opus te gaan. Dat wekt grote nieuwsgierigheid naar zijn toekomstige werk.

Derudder, B. (2006) Conceptuele evaluatie van het onderzoek over een mondiaal stedennetwerk. Universiteit Gent.

Veel onderzoekers blijken moeite te hebben om begrippen als 'stad' of 'stedenhiërarchie' te expliciteren.

tegen elkaar afgezet. Friedmann en Sassen blijken vergelijkbaar; Sassen richt zich op diensten in wereldsteden en daarmee de wereldeconomie, terwijl Friedmann zich op de wereldeconomie richt en daarmee op wereldsteden. Scotts concept van mondiale stadsregio's is volgens Derudder echter niet goed bruikbaar in een theoretische studie naar een mondiaal of regionaal stedennetwerk, omdat er een netwerkbenadering aan ontbreekt.

Het tweede deel van het proefschrift, wat als het empirische werk kan worden gezien, bevat een analyse van de drie voornaamste empirische benaderingen: de bedrijfsmatige, de infrastructurele en de atlaskundige. Dit deel wordt gekenmerkt door reeksen tabellen met stedenrangordes. Het blijkt dat de pikorde sterk samenhangt met de

blijkt nog niet zo eenvoudig te zijn en de conclusie luidt dan ook dat het eigenlijk nauwelijks mogelijk is. In plaats van een sterke conceptuele verankering van onderzoeksvragen blijken de concepten in veel publicaties te zijn vernauwd of slechts oppervlakkig te worden gekoppeld aan meer enkelvoudige onderzoeksvragen. Verontwaardigd is de conclusie dat verscheidene onderzoekers moeite hebben om begrippen als 'stad' of 'stedenhiërarchie' te expliciteren, met als onvermijdelijk resultaat conceptuele vaagheid.

Het besluit van het proefschrift verschaft ons behalve heldere samenvattingen helaas geen scherpe conclusies. Als lezer blijf je je afvragen wat we aan moeten met steden als Dubai of Teheran. En hoe zien bijvoorbeeld Moskou en Sjanghai er over twintig